

Za praksu.

Katolički ukop notornih masona.

Primili smo dopis ovoga sadržaja:

»...U posljednje se vrijeme dogodilo kod nas, da su dva u javnosti poznata masona pokopana nakon smrti po katoličkom obredu i na katoličkom groblju. To su slučajevi: Visković u Splitu i Mallin u Osijeku. Tako je daleko došlo, da njihovi masonski sumišljenici nisu imali nikakvog obzira, da se nalaze kod katoličkog obreda i na katoličkom groblju, već su posve otvoreno i neprikriveno govorili u masonskom duhu, ističući da govore u ime »braće« i slično.

Meni stvar ne ide u glavu. Propisi našega crkvenog zakona su prilično jasni. Pa kako je onda moglo doći do takvoga skandala? Jer, iskreno Vam velim, u oba je slučaja u pitanju ugled crkve i funkcionara, koji su takav pokop bez daljnijega dozvolili! I to nije možda samo moje lično mišljenje, to je uvjerenje mnogih dobrih katolika, s kojima sam o tim događajima razgovarao.

Na što nam propisi Crkve, na što nam borba protiv masonerije, ako crkveni funkcionari in casu concreto ne postupaju po propisima? Ja držim, da je ovdje bila dužnost nadležnoj dušobrižnoj vlasti, da zabrani crkveni ukop.

Molim Vas, gospodine profesore, da mi Vi svoje cij. mišljenje u toj stvari saopćite. Ja ne želim niti mislim na temelju Vašega suda o toj stvari ikoga pozivati na red ili ikomu išta spočitavati. Ja samo želim i za sebe i za braću, s kojom ja dolazim u dodir, imati sigurno mišljenje, kako treba u sličnim slučajevima postupati.

Uz izraz moga osobitog poštovanja

K..., 4. III. 1935.

Vaš zahvalni

N. N.♦

Pošto ova stvar ima opći značaj i važnost za pastoralnu djelatnost i postupak u slučajevima, koji će se opetovati, smatram, da bez povrede ičije kompetencije mogu i ovdje iznijeti odgovor, koji treba dati na gornje pismo. To je tim više opravdano, što je kod nas mnogo isticanja i mnogo ukazivanja na masone i sa strane nekih katoličkih listova, i sa same masonske strane. Nisu oni više onako i onoliko tajni i nepoznati, kako i koliko su bili pred par decenija. S toga je gledišta potrebno, da u savremenom našem životu i prema njima svagdje postupamo u smislu naših crkvenih propisa. Dok su pokriveni velom tajne, nije moguće znati, tko od onih, što s nama prijateljski razgovaraju, s nama sjede kod stola i sl., pada pod udar kan. 1240. § 1., koji radi o crkvenom ukopu. Ali kad oni sami više nemaju straha pred javnošću, kad se pomalo i sami daju raspoznati; kad prigodom njihovog zauzimanja položaja čitav grad znade i glasno šapuće, kako su i zbog kojih su

»zasluga« došli na to mjesto; kad ih javna glasila po koji put uglave kao masona, a oni sami šute, kao da ništa nije rečeno, onda nema razloga da se Crkva s njima ne provodi onako, kako to ne će izazivati skandala ni kod koga.

I. Prema propisu kan. 2335 C. Z. pripadnici masonske sekte potpadaju ipso facto pod cenzuru, pridržanu sv. Ocu. Pojediniosti ove kazne označuju kanoni 2257 do 2267. Ali da se netko drugi, u ovom slučaju župnik, može i smije obazirati na kaznenu posljedicu, koju sobom povlači pripadnost slobodno-zidarskoj loži, potrebno je u smislu kan. 2232 § 1., da protiv krivca bude izrečena deklaratorna presuda, kako je predviđa kan. 2223, § 4, povjeravajući je razboritosti i uvidavnosti biskupovoj; ili da njegov delikt bude notoran. Tako će se, ako nema deklaratorne presude nadležnog biskupa, moći i morati uskratiti crkveni pokop prema odredbi kan. 1240, § 1, t. 1. onome masonu, za kojega je notorno, da pripada slobodno-zidarskoj loži.

Taj kan. 1240. C. Z. glasi:

§ 1. »Lišavaju se crkvenoga ukopa, osim ako su prije smrti dali kakav znak pokajanja:

1° Notorni odmetnici od kršćanske vjere ili oni, koji su notorni pripadnici (notorie addicti) heretičke, šizmatičke ili masonske sekte, te drugih udruženja iste vrsti.

2°, 3°, 4°, etc.

§ 2. Ako se u nabrojenim slučajevima porodi kakova sumnja, treba ako ima vremena za to zapitati Ordinarija. Ostane li i dalje sumnja, može se obaviti crkveni ukop, ali tako da se ukloni sablazan.«

Ni u jednom slučaju, koji navodite nije postojala nikakova deklaratorna presuda sa strane nadležnih njihovih Ordinarija. Valja vidjeti, jesu li kao masoni bili »notorno« poznati?

Prema kan. 2197. C. Z. ima se odrediti, kada je delikt notoran. Ovdje ne dolazi u obzir, notorietas iuris nego samo notorietas facti. Mislim da se i za jedan i za drugi slučaj može reći, da su bili u javnosti poznati, no ne znam, da li bi se mogla uglaviti i potrebna okolnost, koja se u cit. kanonu nalazi: da je delikt javno poznat i u takovim prilikama počinjen, da se nikakvim izmotavanjem ne bi dao zatajati, niti da bi se dotični mogao nekako ispričati, navodeći kao ispriku nepoznavanje crkvenih zakona, svoje lično mišljenje i uvjerenje osnovano na dobroj vjeri i sl.

Javno je poznato neko zlodjelo onda, kad za nj u jednoj zajednici znade mnogo ljudi. S moralne se strane može staviti pitanje, koliki mora biti broj tih ljudi, da se može reći, da je »mnogima« poznata činjenica o njegovoj pripadnosti masonskoj sekti? O tomu se ne dâ donijeti neko apodiktičko ili matematičko rješenje, i ako ne manjka putokaza, kako bi se imala utvrditi i ta okolnost.

Ako u jednom mjestu za neku činjenicu znade toliko ljudi, da se opravdano može reći, da više ne može ostati tajna, činjenica postaje notorna. Razlog leži u prirodi ljudi: oni će naravnom nuž-

dom, nekom sklonošću, svojom manjom ili većom brbljavošću, raznijeti tu okolnost do znanja i onima, koji za nju do onda nisu znali, pa će za kratko postati opće poznata. Bit će »notorna činjenica«.

Tako navode, da je notorna činjenica u jednom mjestu od 1000 duša, stvar ili događaj ako za nj znade 20 osoba; a u mjestu od 5.000 duša, vele, dosta je da ih znade 40 i tako na niže. U gradu od 25.000 duša, dosta je da ih znade otprilike 80. Osim toga treba uzeti u obzir položaj osobe, o kojoj se radi. Ako je to još položaj javnog i uvaženog, zapravo važnog čimbenika n. pr. u općinskoj ili gradskoj upravi, publicitet je njegovih čina i individualnih oznaka podvrgnut brzom širenju, jer se o njega ljudi često spotiču; neprestano im je na vidiku, mnogo se moraju baviti njegovom osobom. Kad o njemu pripovijedaju ili kritikuju njegove odredbe, povlače i najmanje sitnice iz njegova života, da osvijetle ovaj ili onaj njegov postupak.

Konačno: kad javna glasila o nekome pronesu vijest, da je mason, a on na to šuti, nisu li tim baš ta javna glasila podigla i više nego što treba onaj broj osoba potreban, da se o nečemu smije govoriti kao o »notornoj stvari?« Mogli bi reći, da je i samo jedno ovakovo saopćenje u javnim glasilima posvema dostatno, kad se radi o ljudima od upliva u socijalnom životu.

Pa ipak: ako se i složimo, da je u konkretnom slučaju »bilo poznato« u javnosti, da su N. N. masoni, još to nije bila notorna činjenica u smislu kan. 2197. t. 3., jer se mogla kriti i opravdano u sumnju dovoditi. Ne samo s njihovog subjektivnog gledišta, nego i s razloga, što nam vijesti javnih glasila ne pružaju uvijek objektivno čvrstog oslonca.

II. Što se tiče crkvenoga ukopa, preostaje ispitati, je li konkretno bilo razloga za uskratu crkvenog pogreba poradi sablazni, smutnje ili uzbune? Vidjeli smo, da kan. 1240, § 2 upućuje nadležnog župnika na Ordinarija, ako se porodi kakova sumnja. Možemo, a držim, da i moramo razumno predmijevati, da su župnici učinili sve, da se u rečenim slučajevima ne ogriješe o crkvene propise. U tom nas utvrđuju i činjenice, koje su nakon smrti ističane za rečena lica, da su bili ne samo po srcu dobri ljudi, nego da su darivali crkve, pohađali ih, prisustvovali sv. misama, preporučivali sebe i svoje djelovanje u *memento* kod sv. mise, davali izražaja svojoj vjeri u Boga i Krista i pismeno i usmeno... Sve nam to daje pravo, da smijemo reći, da su oni svoju pripadnost slobodno-zidarskoj sekti mogli subjektivno ispričati, a javni značaj pripadnosti prikriti. Sablazni dakle nije bilo mjesta.

U koliko bi vas mogla buniti objektivna strana kao činjenica, o kojoj jedino može nadležni dušobrižnik da sudi, prepuštajući subjektivnu stranu Gospodu Bogu, jedinom našem sucu, rado ću vam priznati, da u današnje vrijeme, općenito govoreći, moramo u svom postupku počti malko naprijed.

Krivo bi učinio, tko bi svakom masonu odrekao svojstvo da bude »dobar čovjek«. Mogu oni međutim i crkve darivati, sa svećentvom prijateljevati, crkve pohadati i sl., a da mi ipak ne smijemo za ljubav tih sporednih čina, zaboraviti na ono glavno: za njih kao društvo ostaje Kristovo djelo, Crkva, njezin duh i njezina akcija, uvijek objekt napadaja, a kod nekih i mržnje. Čak i ako pojedinac nema nikakove mržnje i možda lično ne čini baš ništa, što vrijeđa Crkvu, on samim tim, što je član družbe, koja na svom barjaku nosi borbu protiv Crkve Kristove, ne zaslužuje obzira sa strane Crkve, jer mu je u životu više stalo do masonske družbe ili do lične koristi preko nje, nego do pobjede i proslave Kristove Crkve. Tu je jedna beskompromisnost na mjestu! Nikomu se tu ne smije ni za vlas popustiti, jer bi u protivnom slučaju značilo ucjenjivati Krista!

To je naše načelno stanovište, jasno i otvoreno, kako i treba da jest. Ali u primjeni načela na konkretne slučajeve u životu, valja uočiti sve komponente, koje se s čovjekom i u čovjeku isprepliću. Mladi ljudi se veoma lako zanose za radikalnim primjenama, puštajući po koji puta s vida i ono, što se ne smije pustiti.

Ponavljam zato: i ako pred smrt nije bilo ni kod jednog ni kod drugog znakova kajanja, kako ih traži citirani crkveni kanon, jer su ljudi umrli naglom smrću, nisu pogriješile nadležne crkvene vlasti, kad su u oba slučaja pristale na crkveni ukop. Budite sigurni, da su odgovorni funkcionari svoju savjest umirili činjenicama, kojih mi istina, posve tačno ne znamo, ali koje su dostatne, da ne izazovu sablazan kod vjernoga puka. Da su crkvene vlasti uskratile ukop po katoličkom obredu, odjeknulo bi to dosta jako u javnosti. Bilo bi možda i napadaja na Crkvu i biskupe; mi znamo, da bi napadaji uslijedili od onih, koji će na Crkvu i na biskupe udariti i onako prvom zgodom. Za onaj naš katolički ponosni i svijesni puk bilo bi istina, jedno pojačanje u njihovoj vjeri i njihovoj borbi, koju danas vode s liberalizmom i laicizmom. Pa kako se mi sve više radikalizujemo u javnom životu, i katolici i njihovi protivnici, vjerujte, da su svi već i danas istoga uvjerenja, kojega ste i Vi sada. Ako još danas nalazimo razloga, što nas suzdržaju od radikalnog postupka kod sahrane masona, istepsti će nam sami masoni iz ruku te razloge, jer se oni više ne kriju i ne zavlače u nepoznato kao nekada. A s otvorenim protivnikom Crkva je jasno odredila, kako se ima postupati.

Dr. A. Ž.